

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/41/2020
Identifikačné číslo spisu:	7712200411
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:7712200411.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. J., bývajúcej v W., Š. XX, 2/ K. X., bývajúcej v W., V. W. X, 3/ W. J., bývajúcej v W., V. W. XX, všetci zastúpení JUDr. Jurajom Füzerom, advokátom so sídlom v Trebišove, M. R. Štefánika 1256/22, proti žalovanej Sociálnej poisťovne, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta 8, o zaplatenie 30 000,- eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 8 C 27/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 6. decembra 2018 sp. zn. 3 Co 60/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 6. decembra 2018 sp. zn. 3 Co 60/2018 a rozsudok Okresného súdu Michalovce z 27. októbra 2017 č. k. 8 C 27/2012 - 312 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Michalovce na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 27. októbra 2017 č. k. 8 C 27/2012 - 312 uložil žalovanej povinnosť I. zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 16 600,- eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 10. januára 2012 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, II. zaplatiť žalobkyni 2/ sumu 6 700,- eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 10. januára 2012 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, III. zaplatiť žalobkyni 3/ sumu 6 700,- eur s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne od 10. januára 2012 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, IV. žalobkyni 1/, 2/ a 3/ priznal plnú náhradu trov konania. Vykonaným dokazovaním zistil, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne z 21. marca 1995 č. XXX XXX XXXX, rozhodnutím z 21. júna 1999 č. XXX XXX XXXX, rozhodnutím z 5. júna 2000 č. XXX XXX XXXX, rozhodnutím z 10. mája 2002 č. XXX XXX XXXX bola opakovane zamietnutá žiadosť V. J. o invalidný dôchodok. Zo záverov posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Sociálnej poisťovne, pobočka Michalovce z 28. júla 2009 zistil, že doposiaľ vykonané posudzovanie zdravotného stavu V. J. nebolo adekvátne k zostávajúcemu pracovnému potenciálu posudzovaného a hodnotenie jeho zdravotného stavu bolo v minulosti podhodnotené a tým neobjektívne, čo podmienilo odopretie dôchodkovej dávky neprávom a všetky rozhodnutia, ktoré vychádzali z lekárskeho správ, v ktorých bol zle hodnotený zdravotný stav V. J. boli nesprávne. Túto skutočnosť uznala aj žalovaná, ktorá rozhodnutím z 13. augusta 2009 č. 540 415

4653 priznala V. J. od 9. mája 1995 čiastočný invalidný dôchodok vo výške 1 357,- Sk mesačne a rozhodnutím zo 14. augusta 2009 priznala V. J. invalidný dôchodok od 24. februára 2000 vo výške 4 229,- Sk mesačne. Ďalej zistil, že rodina J. žila v chudobných pomeroch, nemali peniaze na ošatenie, ani na hygienické prostriedky a dokonca ani na jedlo. V dôsledku zlej finančnej situácie bola rodina J. kvôli neplateniu nájomného vystáňovaná z 3 - izbového bytu do 1 - izbového bytu v rómskom gete na W. U. o rozmeroch 4 x 4 metre, kde nemali kúpeľňu, vaňu ani teplú vodu a v byte si kúrili pieckou na drevo. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že takéto bytové podmienky nezodpovedajú v dnešnej dobe štandardom dôstojného a slušného bývania, pričom takéto nedôstojné životné podmienky znižovali dôstojnosť žalobkyní. Mal za nesporné, že do týchto zlých životných podmienok sa žalobkyne dostali v dôsledku zlej finančnej situácie, ktorú vyvolali nesprávne rozhodnutia žalovanej o nepriznaní invalidného dôchodku V. J. a teda žalovaná svojimi nesprávnymi rozhodnutiami zasiahla do práva žalobkyní na ochranu osobnosti, konkrétne do práva na ochranu ľudskej dôstojnosti. Bol názoru, že ľudská dôstojnosť žalobkyní bola znížená v značnej miere, nakoľko žalobkyne museli bývať v uvedených nedôstojných životných podmienkach päť rokov. Vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k nej došlo považoval súd prvej inštancie náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 1/ vo výške 16 600,- eur a pre žalobkyne 2/ a 3/ vo výške 6 700,- eur za primeranú. O úrokoch z omeškania rozhodol podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. a o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 6. decembra 2018 sp. zn. 3 Co 60/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil okrem výrokov o priznaní príslušenstva, vo výrokoch o priznaní príslušenstva rozsudok zmenil tak, že žalobu v tomto rozsahu zamietol a žalobkyniam priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že aktívna vecná legitímácia žalobkyní v spore je daná, nakoľko žalobkyne neuplatňujú v konaní náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nebohému V. J., ale náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im bola osobne spôsobená žalovanou nepriznaním invalidných dôchodkov za tak dlhú dobu členovi ich rodiny, t. j. manželovi a otcovi, t. č. už nebohému V. J., s následkom zásahu do ich práva na ochranu ich osobnosti, súkromia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ktoré sa znížilo v značnej miere, keďže v dôsledku zníženia príjmu v rodine sa dostali do zlej finančnej a sociálnej situácie, takže nemohli riadne a včas uhrádzať nájomné a boli vystáňované do rómskej osady. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o existencii neoprávneného zásahu spôsobeného žalovanou a o objektívnej spôsobilosti tohto zásahu narušiť osobnosť, ľudskú dôstojnosť, vážnosť a súkromie žalobkyní, ktoré vzhľadom na závažnosť, okolnosti vzniku a dopad možno považovať za zásah v značnej miere v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy priznanú jednotlivým žalobkyniam považoval za primeranú. V časti úrokov z omeškania žalobu zamietol, nakoľko pohľadávka na náhradu nemajetkovej ujmy nemohla doposiaľ v neskončenom konaní vzniknúť. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p.

3. Proti časti rozsudku odvolacieho súdu, ktorou bolo žalobe vyhovené a v časti trov konania podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“). Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f/ C.s.p. keď súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zároveň aj § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., keď mala za to, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Namietala, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil skutkový stav a z tohto dôvodu dostatočne neodôvodnil vznik a výšku škody a ani kauzálny nexus medzi ujmovou a konaním žalovanej. Taktiež namietala, že súd prvej inštancie neprihliadol na skutočnosť, že nepriznanie invalidného dôchodku V. J. spôsobilo, že mu bola vyplácaná štátna sociálna dávka, ktorá bola o 257,- Sk nižšia ako výška nepriznaného čiastočného invalidného dôchodku a neprihliadol na to, že dlh rodiny J. na nájomnom bol k 30. aprílu 1998 v sume 70 204,12 Sk a z uvedeného dôvodu boli vystáňovaní a neodôvodnil ako by suma 257,- Sk mesačne mohla odvrátiť vystáňovanie rodiny z mestského nájomného bytu. Výtýkala súdu prvej inštancie, že sa vo svojom rozhodnutí nevyporiadal so skutočnosťou, že žalobkyňa 2/ sa stala plnoletá v roku 1997 a žalobkyňa 3/ v roku 1999 a od tohto času sa mohli a aj mali živiť samé. Bola názoru, že súd prvej

inštancie bol povinný zistiť aký bol reálny príjem žalobkyní v rozhodujúcom období a aký príjem ako rodina v tom čase poberali a následne zistiť aký by bol príjem rodiny v prípade, že by žalovaná V. J. začala vyplácať v správnej výške čiastočný invalidný dôchodok od roku 1995 a invalidný dôchodok od roku 2000, keď iba zistením týchto skutočností je možné jednoznačne potvrdiť resp. vyvrátiť pravdivosť tvrdenia žalobkyní, že iba z dôvodu pochybenia žalovanej sa stratou sumy 257,- Sk mesačne rodina J. dostala do finančnej tiesne, ktorá vyústila do ich vystaňovania z mestského nájomného bytu a k porušeniu ich osobnostných práv. Bola názoru, že doposiaľ nie je zrejmé, či pochybenie žalovanej v príčinnej súvislosti spôsobilo následky označené žalobkyňami. Výtýkala súdu prvej inštancie i odvolaciemu súdu, že vo svojich rozhodnutiach neodôvodnili dve z troch základných podmienok priznania náhrady škody a to vznik a výšku škody a kauzálny nexus a rovnako sa vôbec nevyjadrili k intenzite zásahu do práv žalobkyní, od ktorého mali odvodiť primeranosť výšky priznanej nemajetkovej ujmy.

4. Žalobkyne 1/ až 3/ vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu uviedli, že odvolací súd sa riadne venoval preskúmaniu konania a odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia posúdil doplnenie dokazovania súdom prvej inštancie, venoval sa vyhodnoteniu všetkých dôkazov ako aj právnomu posúdeniu veci súdom prvej inštancie, vyporiadal sa s odvolacími námietkami a vysvetlil svoje závery odôvodňujúce potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Navrhli dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 C.s.p. alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalovaná vyvodzujúc z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. namietala odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného i odvolacieho súdu, ktoré sa nevysporiadali s jej námietkami ohľadom posúdenia

príčinnej súvislosti medzi nesprávnym konaním žalovanej a žalobkyňami prezentovanými následkami tohto nesprávneho konania, vznikom nemajetkovej ujmy a výškou náhrady nemajetkovej ujmy.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 C.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, trpí vadou konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Konanie v tejto časti je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá zakladá tak prípustnosť ako i dôvodnosť podaného dovolania.

15. V súlade s § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia súdu nižšej inštancie navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie súdu nižšej inštancie neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p., je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jej právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 420 písm. f/ C.s.p.), pretože jej upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

16. Princíp dvojinstančnosti, ktorým sa riadi súdne konanie vyjadruje vzájomnú nadväznosť i prepojenosť odvolacieho konania s konaním uskutočneným pred súdom prvej inštancie. Z uvedeného plynú zásadné medze v tom, že rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní musí predchádzať náležité konanie pred súdom prvej inštancie, pretože až jeho naplnením sa môže vytvoriť priestor pre účinné uplatnenie účelu, ktorý zákon sleduje v prípade opravného (odvolacieho) konania. Účelom odvolacieho konania je náprava skutkových a právnych pochybení súdu prvej inštancie, za predpokladu, že boli rozpoznateľne (zrozumiteľne) prezentované. K naplneniu tejto úlohy je potrebné najskôr zistiť ako súd prvej inštancie ustálil skutkový stav veci a ako ju právne posúdil, čo najspôhlivejšie signalizuje (práve)

odôvodnenie jeho rozhodnutia. Rozhodnutie a jeho odôvodnenie je základným a bezpodmienečným objektom prieskumnej činnosti vykonávanej súdom vyššieho stupňa. Výsledky prieskumnej činnosti sú vždy reakciou na správnosť a opodstatnenosť dôvodov preskúmaného rozhodnutia vo svetle uplatnených odvolacích námietok. To znamená, že preskúmané rozhodnutie musí spĺňať požiadavky zákona z hľadiska jeho odôvodnenosti (preskúmateľnosti) v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť dôvody jeho rozhodnutia. Myšlienkový postup súdu musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku.

17. Vychádzajúc zo základného práva na prístup k súdnej ochrane je potrebné zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť, či arbitrárnosť (tiež označovaná ako zmätočnosť rozhodnutia) súdneho rozhodnutia musí byť v oprávnom konaní napravená, pretože bráni jeho vecnému preskúmaniu (§ 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p.); konvalidácia tohto nedostatku (zmätočného rozhodnutia) súdom vyššieho stupňa neprichádza z logických a systematických dôvodov do úvahy (tiež pre zachovanie princípu dvojinstančnosti). Tomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 388 C.s.p., ktoré odvolaciemu súdu umožňuje zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa len za predpokladu, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 C.s.p.), ani na jeho zrušenie (§ 389 ods. 1 C.s.p.). Pokiaľ existujú dôvody pre zrušenie (kasáciu) rozhodnutia, čo zároveň vylučuje, aby mohlo byť rozhodnutie potvrdené, nemožno ho ani zmeniť.

18. Rozsudok súdu prvej inštancie podľa názoru dovolacieho súdu nesplňa vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 C.s.p. a preto ho nemožno považovať za preskúmateľný. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci v rozsudku toto (podľa názoru dovolacieho súdu) nezodpovedá § 220 ods. 2 C.s.p. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku opísal nepriaznivé bytové podmienky, v akých žalobkyne žili a uzavrel, že do týchto podmienok sa žalobkyne dostali v dôsledku zlej finančnej situácie, ktorú vyvolali nesprávne rozhodnutia žalovanej. K priznanej výške nemajetkovej ujmy v peniazoch uviedol, že „vzhľadom na uvedenú závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k ujme došlo, považoval súd náhradu nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 1/ vo výške 16 600,- eur a pre žalobkyne 2/ a 3/ vo výške 6 700,- eur za primeranú“. Dovolací súd zdôrazňuje, že súd sa musí v odôvodnení rozhodnutia vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie ktorá nemôže z pohľadu presvedčivosti, ale ani vecnej správnosti rozhodnutia popri sebe obstať, v takom prípade zakladá vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., ktorú si odvolací súd nevšimol a nedošlo k jej odstráneniu, pokiaľ postupoval podľa § 387 C.s.p. Odvolací súd sa odvolacou námietkou žalovanej týkajúcou sa posúdenia príčinnej súvislosti medzi nesprávnym konaním žalovanej a žalobkýňami prezentovanými následkami tohto nesprávneho konania vôbec nezaoberal a opätovne opisoval nepriaznivé životné podmienky žalobkýň. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd uviedol, že „súd prvej inštancie dospel k správne právnemu záveru, že žalobkyniam neoprávneným zásahom žalovanej do práv žalobkýň chránených v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka, konkrétne do práva na ochranu osobnosti, vážnosti, čestnosti, dôstojnosti a súkromia fyzickej osoby bola spôsobená závažná ujma, za ktorú patrí aj žalobkyniam náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 a to v primeraných výškach priznaných súdom prvej inštancie“. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa aktívnej legítimácie žalobkýň odvolací súd uviedol, že „odvolací súd konštatuje, že aktívna vecná legítimácia žalobkýň v spore je daná“. Dôsledkom vady zmätočnosti konania je vždy (bez ďalšieho) nie len zrušenie rozhodnutia, ktoré ňou trpí, ale v danom prípade aj ďalších nadväzujúcich rozhodnutí, pretože takto vydané rozhodnutia nemožno považovať za správne.

19. Tento nedostatok odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie v otázke väd konania namietaných dovolateľkou má za následok, že napadnuté rozhodnutie nesplňa požiadavky stanovené súdom v ustanovení § 220 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 393 ods. 2 C.s.p. na riadne odôvodnenie rozsudku. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovanej procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ C.s.p. a dovolateľka v ňom dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože jej týmto nesprávnym procesným

postupom súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

21. Uvedený procesný dôvod zrušenia rozsudku odvolacieho súdu však nebránil dovolaciemu súdu za účelom efektivity ďalšieho konania zaujať stanovisko k niektorým čiastkovým právnym záverom odvolacieho súdu, aj pri stručnosti ich odôvodnenia, a k celkovému skutkovému a právnemu stavu veci. Predovšetkým považuje za potrebné uviesť, že príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia mala byť príčinná súvislosť zisťovaná nielen medzi ujmou žalobkyní spočívajúcou v zhoršení ich sociálnej situácie a porušením právnej povinnosti žalovanej, ale aj medzi touto ujmou a skutočnosťou, že rozdiel medzi nepriznaným invalidným dôchodkom neb. V.Y. J. a priznanou štátnou sociálnou dávkou predstavoval 8,53 eura a teda zistenie, či by k zhoršeniu sociálnej situácie žalobkyní nebolo došlo i v prípade, ak by neb. V. J. invalidný dôchodok bol riadne priznaný.

22. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.